

Zondag 10 juli 2016 – Vol vertrouwen verder

Lezingen: Numeri 21 : 4 -9 en Numeri 27 : 12 -23

Vandaag twee verschillende lezingen uit het boek Numeri. Maar misschien wel met elkaar verbonden door de vraag: Waardoor/ door wie laat je je door leiden? Een vraag die ieder mens zichzelf wel eens stelt. En anders wordt de vraag ons wel door anderen gesteld: Wat drijft je? Wat bezielt je? Want we zetten stappen, we maken keuzes en zo voltrekt zich het mensenleven, van onszelf persoonlijk, maar ook vaak van de mensen met wie wij ons verbonden weten.

En zeker is het de vraag die wij als gemeente van Christus onszelf steeds weer moet stellen: waar laten we ons door leiden? Numeri als spiegel.

En dan lezen we vandaag weer zo'n wonderlijk verhaal uit het boek Numeri. Helpt dat ons om de koers te bepalen, de weg te gaan? Niet, als we zulke verhalen aanhoren als 'bijbelse geschiedenis', als 'toen en toen, eenmaal gebeurd'. Interessant en vreemd tegelijk. Ik denk dat deze verhalen zijn bewaard en doorgegeven om elke generatie opnieuw een spiegel aan te reiken, om onszelf in te herkennen. Verhalen als gelijkenissen: Lijk ik soms op iemand in dat verhaal? Lijkt onze situatiemisschien situatie op zich daar aftekent? Het boek Numeri is dan ook bepaald geen reisverslag, geen journaal; het is uiterst eenzijdig samengesteld.

Want de verhalen tonen ons alleen maar een voortdurende struikeltocht. Ze laten alleen maar de valkuilen en hindernissen zien, die opdoemen als je op weg bent naar Gods goede aarde, naar het veelbelovende Land. Een pelgrimage van crisis naar crisis.

Een droom voor ogen? En wat is daarbij dan bepalend? Waar laat je je door leiden? Wat beweegt je? Het is wel leuk als je idealen hebt, een mooi doel in de verte, een punt aan de horizon, maar daar moet je wel in 'geloven', zoals dat heet. Zoals ooit de oprichters van de Europese Unie in een droom geloofden, en vooral dat visioen van vrede voor ogen hadden op dit continent, waar de volken elkaar de eeuwen door steeds weer bevochten. Maar op den duur gaat zo'n visioen, zo'n ideaal het blijkbaar afleggen tegen de pijnen en kwalen en zorgen van de dag. In de geleerden van Israel is de droom ook aardig verbleekt: de hele operatie 'uittocht/exodus' staat onder grote druk en lijkt te verzanden. Want de hindernissen onderweg zijn onoverkomelijk geworden. En men vraagt zich hardop af: Welk nut heeft de bevrijding gehad, als de vrijheid zoveel moeite kost?

De teleurstelling en de wanhoop overheersen. De ziel, de 'spirit' is er uit. De bevlogenheid. Ze zijn vergeten, hoe erg ze er aan toe waren... Ze zijn vergeten, wat hun einddoel is. Alleen de lasten van het nu, de hitte van de dag, tellen nog. "er is geen brood en geen water en dat ellendige manna kunnen ze niet meer zien.

Zelfs dat gratis brood, dat genadebrood, ze zijn het zat. Men laat zich enkel nog leiden door klachten en verwijten. En men heeft ook genoeg reden tot klagen: het dagelijks bestaan staat voortdurend op de tocht. De meest fundamentele zekerheden ontbreken. Dat moeten we niet kleineren. Alleen, hoe ga je daar mee om? Alleen door te klagen, te verwijten en te wijzen naar de schuldigen. En dan wordt er naar God en Mozes gewezen als de schuldigen: waarom hebben jullie ons laten wegtrekken uit Egypte? Om hier in de woestijn te sterven? Vergeten zijn ze, hoe ze in de slavenkampen hebben geroepen en geschreid. Vergeten zijn ze, dat ze zelf weg wilden, en ook gegaan zijn, zingend en dansend. De eigen verantwoordelijkheid ontbreekt: het is de Ander, het is de leiding, het is de politiek.

Wij mensen zijn er altijd weer goed in de schuld en de verantwoordelijkheden bij anderen te leggen. En niet zo vaak bij onszelf. Terwijl toch juist in de kerk we ooit op het spoor gezet zijn van zelfkritiek, van jezelf tegen het licht durven houden, van schuldbelijdenis en zelfonderzoek. Maar de moderne mens, die zijn eigen vrijheid koestert en afschermt, heeft daar afscheid van genomen. Dat alles gebeurt als de ziel, de spirit er uit is. Als we, door de dagelijkse zorgen overmand, geen idee meer hebben waar het heen moet.

Zoals we soms ook wel over de kerk, over onze gemeente de neiging hebben te praten. Als ook in de kerk 'de spirit er uit is', de gelederen uitdunnen, en we ons op onszelf terugtrekken om te overleven, is dat dan ook niet, omdat we geen besef meer hebben van een gezamenlijk reisdoel?

Het gemopper van het volk is zo herkenbaar. Wie kent het niet, van die tijden in je leven dat je echt denkt dat er nooit een einde zal komen aan de ellende. Als je dagen donker zijn van het gemis van wie je lief is. Als iemand je voor de zoveelste keer hetzelfde verwijt maakt, als je jezelf met pijn uit je bed sleept voor weer een nieuwe dag.

En dan nog een blik op het nieuws en dat alles is voldoende om moedeloos te worden. En al onze inspanning is dat niet een druppel op een gloeiende plaat. En waar is God in dit alles?

Bij Numeri is het duidelijk, de auteur ziet hem straffend in de slangen die nog meer ellende toevoegen aan het moedeloze volk. Hier lijkt het God zelf wel die de slangen als een plaag stuurt.

Op Mozes' wanhopige gebed krijgt hij de opdracht een koperen slang op een stok te plaatsen en naar die slang dient het volk vervolgens op te kijken om genezen te worden. De slang is in de bijbel een onrein dier, die te maken heeft met het kwaad in de wereld. Waar in de omringende volken de slang als god werd vereerd vanwege zijn vermogen de huid af te werpen en schijnbaar opnieuw geboren te worden, staat hij in de bijbel in een kwader daglicht.

Ze moeten opkijken naar de slang. God neemt het gevaar niet weg, maar geeft hun de mogelijkheid om een begaanbare weg te vinden te midden van het kwaad. Zie

onder ogen wat er is aan dreiging en kwaad. Pas als je het gevaar en de dreiging in de ogen ziet kun je er een weg in vinden. Een sterk beeld om op een realistische wijze in het leven te staan.

Sta rechtop en met open ogen in het leven. Hoe verleidelijk het is om je kop in het zand te steken. Maar die vluchtweg wordt ons niet gegund in de bijbel. Zie onder ogen wat er mis gaat in je eigen leven, in de kerk, in de maatschappij en benoem het. Het leven is broos en kwetsbaar. Het is waar dat veel oneerlijk is verdeeld in de wereld. Mensen gaan ten onder. Deze wereld is geen paradijs, noch een veilig eiland waar je van op een afstand kunt kijken naar hoe mis het op andere plekken gaat. Realiseer je dat er zaken zijn die te groot voor je zijn, die jij in je eentje niet kunt veranderen. Maar er is genoeg waar je wel iets aan kunt doen.

En als je dan toch die slang in de ogen durft te zien, kan het zomaar gebeuren dat je je realiseert dat je veel meer kunt dan je soms denkt, dat je dapperder bent, creatiever en vindingrijker ook. Dat we ons niet laten verlammen door die slangen, het kwaad is er altijd geweest en zal niet zomaar verdwijnen.

Maar ten diepste geloof ik dat wij mensen toch ook het verschil kunnen maken.

Als je weet van een beloofd land, waar het goed toeven is, waar ieder mens tot zijn recht komt en er geen

dreiging meer is, dan kun je niet anders dan nu vast een voorproefje nemen op dat land. Als je weet van een God die van mensen houdt, dan kun je toch niet anders dan proberen er voor die mensen te zijn.

Misschien wil dit verhaal ons ook laten zien, dat als je God de schuld geeft van wat je overkomt, je je eigen graf graaft. Dat is de hardhandige leerschool van de woestijn. En dat besef dringt dan ook door: niet God is de schuldige, wij zijn zelf de schuldigen omdat wij onze vertrouwen in Hem als de Bevrijder hebben opgezegd. En zo veranderen de verwijten in smeekbeden, de beschuldigingen in een schuldbelijdenis. De blik omhoog En dan moet dat beschadigde vertrouwen opnieuw gevonden.

Het is niet de slang zelf die redt, maar het omhoog kijken, het opzien, de blik gericht houden op het hogere, en niet naar de bedreigingen die over de grond krioelen. Als je niet laat leiden door de bedreigingen om je heen, de blik angstig naar de grond, naar alles om je heen, maar als je de blik opwaarts gericht houdt, dan wordt dat je redding.

Uiteindelijk zal Mozes niet het Beloofde land ingaan. Onder leiding van Jozua zal het volk verdergaan. We hebben tenslotte gelezen over Jozua die onder handoplegging de nieuwe leider wordt.

Ten dienste van het volk ontving hij de zegen om het volk uit de woestijn te leiden.

Jozua: zijn naam zou in het Grieks vertaald worden met Jezus,. Zo kunnen we een lijn zien naar wat komen gaat.

En zullen wij ons niet door de woorden en daden van
Jezus laten inspireren?

Dat is wat mij betreft de vraag die we na al deze lezingen
uit Numeri meenemen?

Door wie laten wij ons leiden en inspireren?

Hebben wij er geloof in, in onze gezamenlijke reis?
Waardoor laten we ons inspireren?

Er blijkt een begaanbare weg te zijn. Wanneer geleefd en
geloofd wordt vanuit God, vanuit vertrouwen, met hoop
en moed.

We leven dikwijls heen en weer geslingerd tussen angst
en vertrouwen. Durven we met open ogen in het leven te
staan?

Dat wij met goede moed en vol vertrouwen verder zullen
gaan. Kome wat komt.

Loosdrecht, Gereformeerde Kerk

ds. Hillegonda Ploeger